LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. (8~5) 266 3661, faks. (8~5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Valstybės įmonei 2022- Nr. (66)-D8(E)-
Valstybinių miškų urėdijai

DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS ĮMONE VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJA

Šiuo raštu dėl valstybės lūkesčių (toliau – raštas) išsakomi Aplinkos ministerijos lūkesčiai dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos (toliau – Įmonė, Valstybinių miškų urėdija) veiklos ir valstybės siekiami tikslai Įmonėje.

Raštas turėtų padėti nustatant Įmonės ilgalaikius ir trumpalaikius veiklos tikslus, formuojant finansines ir nefinansines priemones šiems tikslams įgyvendinti. Raštas skirtas Įmonės ir Aplinkos ministerijos bendradarbiavimui skatinti, bet nėra teisinis įpareigojimas. Raštas atnaujinamas ne rečiau kaip kas ketverius metus.

Raštu Aplinkos ministerija nesiekia apriboti ar be reikalo išplėsti Įmonės ir jos valdymo organų teisių ir pareigų. Įmonė ir jos valdymo organai pirmiausia privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, Įmonės įstatais, kitais Įmonės savininko priimtais sprendimais, gerąja įmonių valdymo praktika, prisiimti atsakomybę už priimtus sprendimus. Įgyvendindami šiuo Raštu išsakytus lūkesčius, Įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, atsakomybės, skaidrumo, naujovių ir atvirumo permainoms, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

ĮMONĖS PASKIRTIS, VEIKLOS KRYPTYS

Vykdydama veiklą, Įmonė vadovaujasi Lietuvos Respublikos miškų įstatymu ir atlieka šias valstybines funkcijas:

1. Patikėjimo teise valdo, naudoja ir prižiūri valstybinius miškus ir jais disponuoja įstatymų nustatyta tvarka, taip pat vykdo juose kompleksinę miškų ūkio veiklą.
2. Visų nuosavybės formų miškuose įgyvendina bendrą valstybinę miško priešgaisrinės apsaugos sistemą.
3. Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir (ar) įgyvendina bendrą miško kelių priežiūrą ir taisymą (remontą) visų nuosavybės formų miškuose.
4. Diegia pažangias miškų įveisimo, atkūrimo, apsaugos, tvarkymo ir miško išteklių naudojimo technologijas.
5. Vykdo miško medžių selekciją ir vysto sėklinę miško bazę.
6. Organizuoja ir vykdo prevencinę veiklą, siekdama užtikrinti miško apsaugą.

VALSTYBĖS SIEKIAMI TIKSLAI ĮMONĖJE

Vykdydama pagrindinę veiklą, Įmonė siekia valstybės nustatyto tikslo – valstybinių funkcijų įgyvendinimo valstybinių miškų valdymo srityje, todėl pelnas iš ūkinės komercinės veiklos nėra svarbiausias Įmonės siekis. Įgyvendindama valstybines funkcijas valstybinių miškų valdymo srityje, Įmonė turi siekti didžiausio veiklos efektyvumo ir grąžos valstybei užtikrindama darnaus miškų ūkio principų įgyvendinimą, miškingumo didinimą, miškų kokybės ir atsparumo klimato kaitos veiksniams užtikrinimą, padėti plėtoti šalies miškų ūkio sektorių. Savo veikloje Įmonė turi siekti balanso tarp ekonominės grąžos valstybei, ekologinių ir socialinių valstybinių miškų funkcijų įgyvendinimo. Įmonė, valdydama didžiąją dalį Lietuvos saugomų teritorijų miškų, daro lemtingą poveikį miškų biologinės įvairovės išsaugojimui, todėl tikimasi Įmonės pažangaus požiūrio ir dėmesio įgyvendinant valstybės tikslą – išsaugoti šalies gamtą. Įmonė daug dėmesio turi skirti kompleksinei miškų ūkio veiklai, užtikrinančiai visokeriopą miškų naudą visuomenei, išsaugant ir formuojant kokybiškus, atsparius ir turtingos biologinės įvairovės miškus ateities kartoms.

Įmonė, patikėjimo teise valdydama valstybinius miškus, veiklą privalo vykdyti vadovaudamasi aukščiausiais skaidrumo, etikos ir socialinės atsakomybės standartais, taip stiprindama visuomenės pasitikėjimą Įmone ir jos reputaciją. .

Aplinkos ministerija tiki, kad Įmonei keliami lūkesčiai taps Įmonės strateginio veiklos plano dalimi, veiklą ji vystys šiame rašte nurodytomis kryptimis, jų įgyvendinimo siektini rodikliai ir jų reikšmės, kiti specializuoti nefinansiniai ir finansiniai veiklos matavimo rodikliai atsispindės strateginiame veiklos plane.

VEIKLOS LŪKESČIAI IR VERTINIMAS

Siekdama valstybės iškeltų tikslų, Įmonė turi užtikrinti, kad jai valdyti patikėjimo teise perduoti valstybiniai miškai būtų atkuriami, prižiūrimi, tvarkomi ir saugomi pagal darnaus miškų ūkio principus, derinant ekonomines, ekologines ir socialines miškų funkcijas, išsaugant ir formuojant kokybiškus, atsparius ir turtingos biologinės įvairovės miškus ateities kartoms.

Įmonė, atsižvelgdama į Valdymo koordinavimo centro teikiamas rekomendacijas valdymui gerinti, turi siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu ir ypatingą dėmesį skirti šiems lūkesčiams:

Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos įgyvendinimas. Įmonė pagal kompetenciją turi prisidėti prie 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos patvirtinimo“, įgyvendinimo ir joje nustatytų rodiklių pasiekimo.

Įmonės teisinis statusas. Atsižvelgiant į Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių planą, 2022 metais Įmonė turi aktyviai dalyvauti peržiūrint Įmonės vykdomas funkcijas. Aplinkos ministerijai ir Lietuvos Respublikos Seimui priėmus sprendimus dėl pertvarkymo krypties, įgyvendinti suderintus pokyčius.

Finansiniai lūkesčiai. Įmonės pagrindinės veiklos tikslas yra tinkamas jai perduotų valstybinių funkcijų atlikimas, todėl Įmonė turi atskirai vertinti vykdomų specialiųjų įpareigojimų, kurie nustatomi pagal Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintas rekomendacijas, finansinius rezultatus. Įmonė turi įgyvendinti visas aplinkos ministro nustatytas privalomąsias miško įveisimo, atkūrimo, apsaugos, tvarkymo darbų ir gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimo normas. Įmonė turi pasiekti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gegužės 18 d. nutarimu Nr. 509 „Dėl Valstybės valdomų įmonių siektinų pagrindinių finansinių veiklos rodiklių 2022–2024 metų laikotarpiu patvirtinimo“ nustatytus finansinius rodiklius – vidutinis metinis koreguotos EBITDA pelningumas 2022–2024 m. būtų ≥ 36,8 proc., vidutinė metinė pelno įmoka su netipiniais mokesčiais 2022–2024 m. siektų 40,5 mln. eurų, Įmonei nustatyta pinigų ir pinigų ekvivalentų santykio su visu turtu rodiklio reikšmė 2022–2024 m. būtų ≤ 25 proc. Įmonė taip pat turėtų nuosekliai įvairinti savo pajamų šaltinius vystant papildomas veiklas, nesusijusias su žaliavinės medienos pardavimu. Įmonė, atsižvelgdama į užsienio šalių gerąją patirtį šioje srityje, turi iki 2024 m. parengti pajamų įvairinimo planą, kuriame numatytų konkrečias priemones ir galimų pajamų rodiklius. Prireikus Įmonė gali teikti Aplinkos ministerijai siūlymus dėl papildomai veiklai reikalingų teisės aktų pakeitimų.

Miškų pritaikymas klimato kaitos pokyčiams. Įmonė turi kelti medynų atsparumą formuodama klimato kaitai ir pažeidimams atsparesnius medynus, užtikrindama kokybiškesnių, kuo įvairesnės rūšinės sudėties medynų atkūrimą ir įveisimą, kelti miškų našumą. Įveisiant mišką formuoti atsparias pamiškes, gerinti atkurtų ir įveistų miško želdinių ir žėlinių apsaugą, priežiūrą ir kokybę, diegti pažangias miškininkavimo technologijas, kuo mažiau pažeidžiančias miško ekosistemą, didinti miškų biologinę įvairovę, kaip atsparumo klimato kaitos grėsmėms svarbią prielaidą. Klimato kaitos pokyčiams turi būti pritaikoma ir miško sanitarinė apsauga, stiprinamas Įmonės vaidmuo mažinant medžiojamųjų gyvūnų žalą miškams, užtikrinti operatyvų stichinių nelaimių miškuose padarinių likvidavimą. Iki 2024 m. Įmonėje turi būti įdiegta vieninga automatizuota miško gaisrų aptikimo sistema, įdiegtos pažangios miško gaisrų aptikimo technologijos ir greito reagavimo priemonės.

Naujų miškų įveisimas ir žemės sklypų formavimo užbaigimas. Įmonė turi aktyviai dalyvauti didinant miškų plotą Lietuvoje – ieškoti miškui įveisti tinkamų sklypų, juos įsigyti valstybės nuosavybėn. Įmonė taip pat turėtų skirti papildomų lėšų ir žmogiškųjų išteklių, aktyviai bendradarbiauti su Nacionaline žemės tarnyba, kad 2023 m. būtų baigti formuoti ir įregistruoti žemės sklypai visai miško žemei, kurioje Įmonė vykdo kompleksinę miškų veiklą pagal Vyriausybės 2006 m. gegužės 17 d. nutarimą Nr. 454 „Dėl valstybinės reikšmės miškų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms“, šie žemės sklypai būtų perduoti Įmonei valdyti patikėjimo teise.

Efektyvūs Įmonės procesai ir jų skaitmeninimas. Įmonė ypatingą dėmesį turi skirti veiklos efektyvumui, maksimaliai išnaudoti skaitmeninimo galimybes. Iki 2024 m. Įmonėje turi būti įdiegta vieninga miškų valdymo informacinė sistema, apimanti gamybą, priežiūrą ir apskaitą. Turėtų būti skaitmeninami kiti Įmonės vidiniai procesai, atsisakoma popierinių dokumentų ir pan. Įmonė turėtų būti įdiegusi ir vadovautis pažangiais vadybos ir aplinkosaugos valdymo standartais. Siekiant tikslesnės medienos apskaitos ir skaidrumo, turėtų būti įdiegta vieninga medkirčių duomenų apie pagamintų sortimentų tūrį perdavimo informacinė sistema, Įmonės veikloje pradėtas naudoti fotogrametrinio apvaliosios medienos matavimo metodas.

Miško medžių selekcija ir miško dauginamoji medžiaga. Įmonė turi optimizuoti medelynų skaičių ir plotus įrengdama juose reikalingą miško sodmenims auginti infrastruktūrą ir diegiant pažangias sodmenų auginimo technologijas, jų ir sėklinės miško bazės objektų apsaugos nuo ligų ir kenkėjų priemones, gerinti miško sodmenų kokybę, didinti išauginamų vietinės kilmės medžių rūšių ir krūmų asortimentą, kelti medelynų darbuotojų kvalifikaciją, geriau organizuoti darbą. Įmonėje turi būti gerinamos sėklinės miško medžiagos ruošos, laikymo ir perdirbimo sąlygos, apsauga nuo ligų ir kenkėjų diegiant pažangias technologijas ir taikant efektyvias priemones. Turi būti taikomos efektyvios genetinių miško medžių išteklių išsaugojimo ir atkūrimo priemonės, užtikrinama miško medžių selekcijos plėtra ir aukštesnės kilmės kategorijos sėklinės miško bazės kūrimas.

Darnumo politikos vystymas ir socialinė atsakomybė. Įmonė vykdydama veiklą turi ne tik atitikti šiuolaikinius poreikius nekeldama pavojaus ateities kartų gerovei, bet ir inicijuoti priemones, skatinančias visuomenę ir viešąjį sektorių prisidėti prie darnaus vystymosi. Įmonė, veikdama pagal socialinės atsakomybės principus, turi laikytis teisės aktų, tarptautinių normų ir etikos standartų, puoselėti pagarbą žmogui, visuomenei ir gamtai. Įmonė turi vystyti nemedieninių miško naudų apskaitos metodus, didinti gebėjimą visuomenei demonstruoti miškų įvairialypę naudą. Įmonė turėtų pradėti skaičiuoti savo veiklos anglies dvideginio (CO_2) pėdsaką ir iki 2024 m. parengti planą su konkrečiais veiksmais, skirtais Įmonės į atmosferą išmetamo CO_2 kiekiui sumažinti. Įmonė turi siekti iki 2030 m. tapti klimatui neutralia bendrove.

Skaidrumas. Įmonė privalo savo veikloje taikyti aukščiausius skaidrumo standartus ir gerosios valdysenos principus: turi stiprinti darnumo ir atskaitomybės praktiką, užtikrinti efektyvią korupcijos prevenciją, reiškiančią nulinę toleranciją korupcijos apraiškoms visose veiklos srityse. Įmonė privalo nuolat vertinti nepotizmo ir kronizmo keliamas grėsmes, užtikrinti efektyvų interesų konfliktų valdymą. Įmonė turi atitikti teisės aktų reikalavimus dėl duomenų viešinimo įmonių interneto svetainėse. Įmonėje turi būti įdiegta ir tobulinama rizikų valdymo sistema. Nuo 2023 m. Įmonė turi pradėti vykdyti aplinkos apsaugos, socialinės atsakomybės ir valdysenos (ESG) veiksnių vertinimą, prilygstantį listinguojamų įmonių atskaitomybei.

Atsakinga ir vertybėmis grįsta veikla. Įmonė turi diegti ir vystyti darbuotojų vertybių, kompetencijos pakeičiamumo, motyvacijos sistemas, užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą. Aplinkos ministerija tiki, kad Įmonė dės pastangas didinti darbuotojų įsitraukimą, motyvaciją ir profesinį augimą, užtikrins darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį atlygį ir darbo aplinką, palaikys nuolatinį ir konstruktyvų dialogą su darbuotojų atstovais. Įmonė savo veikla turi saugoti ir gerinti reputaciją, efektyviai naudoti išorinę ir vidinę komunikaciją.

Biologinės įvairovės miškuose apsauga. Įmonė turi stiprinti vidinius įmonės pajėgumus, vertinti biologinės įvairovės objektų būklę ir planuoti aktyvius gamtosaugos veiksmus, plėsti veiklą aktyviai gerindama biologinės įvairovės objektų būklę patikėjimo teise valdomuose miškuose – padėti pasiekti valstybės tikslus, susijusius su saugomų teritorijų bendro ploto ir griežtai saugomos jų dalies padidinimu, užtikrinti vietinių, su miško ekosistemomis susijusių gyvūnų, augalų ir grybų rūšių ir buveinių išsaugojimą. Ypač jautriose teritorijose naudoti kuo mažesnį neigiamą poveikį ekosistemoms darančią miškų ūkio techniką, taikyti tausojančias miško išteklių naudojimo ir kitų darbų technologijas.

Inovacijų ir pažangiausių technologijų diegimas. Įmonė privalo tapti sektoriaus lydere ir

prisidėti prie vietinės medienos rinkos pridėtinės vertės didinimo Lietuvoje. Įmonė turi inicijuoti medienos panaudojimo inovacijų klasterį ar verslo inkubatorius, kurie skatina aukštesnės pridėtinės vertės biomasę naudojančių produktų inovacijas. Įmonė turi skirti deramą dėmesį mokslinių tyrimų objektų valdomuose miškuose priežiūrai, taikomajam miškų mokslui ir bendradarbiavimui su mokslo institucijomis, diegti naujausių mokslinių tyrimų rezultatais pagrįstas pažangias miško dauginamosios medžiagos auginimo, selekcijos, sėklininkystės, miško apsaugos ir priežiūros, atsparių medynų auginimo, formavimo ir ugdymo, medienos ruošos, medžiojamosios faunos populiacijų valdymo, miškų inventorizacijos, miškininkystės sprendimų paramos sistemas ir kitas technologijas.

Švietėjiška veikla miškų klausimais ir miškininko profesijos patrauklumo kėlimas. Įmonė turi skirti deramą dėmesį visuomenės švietimui miškų klausimais: aktyviai vykdyti švietėjišką veiklą užtikrinant visuomenės informavimą atliekų miške keliamų grėsmių, miško gaisrų išplitimo, biologinės įvairovės nykimo klausimais, skatinti sąmoningą vartojimą, atsakingumą prieš gamtą, didinti visuomenės įsitraukimą į miškų tvarkymą, tausojimą, miškingumo didinimą. Įmonė turi svariai prisidėti prie Jaunųjų miško bičiulių sambūrio veiklos organizavimo Lietuvos regionuose. Strategiškai svarbu ugdyti jaunąją kartą, pažįstančią mišką, suprantančią miško svarbą valstybei ir visuomenei, todėl Aplinkos ministerija tiki, kad Įmonė imsis priemonių, skirtų miškininko profesijos prestižui, svarbai ir patrauklumui didinti, skatinančių jaunus visuomenės narius domėtis miškininko profesija, pavyzdžiui, skiriant tikslines stipendijas miškininkystės studentams, ir tokiu būdu padės ugdyti naują miškininkų kartą.

Miškų infrastruktūros plėtra ir optimizavimas. Įmonė turi įvertinti valdomus ir naudojamus miško kelius, atlikti jų inventorizaciją, numatyti priemones miško kelių tinklo priežiūrai ir optimizavimui. Įmonė turi tinkamai tvarkyti ir prižiūrėti rekreacinius miškus ir kitus gausiai lankomus, besiribojančius su gyvenvietėmis ar jautrius rekreaciniu požiūriu miškus, įvertinti valdomą miško rekreacinę infrastruktūrą ir priimti sprendimus dėl jos optimizavimo, taip pat įvertinti valdomus profesionaliosios medžioklės plotus ir turėti konkrečius ilgalaikius tikslus, siejamus su šiais medžioklės plotais.

Regioninės politikos įgyvendinimas. Įmonė, priimdama sprendimus dėl struktūrinių pertvarkymų (regioninių padalinių skaičiaus, regioninių padalinių centrų, girininkijų skaičiaus, centrinių medienos ruošos padalinių steigimo regioniniuose padaliniuose ir kt.), centralizuotai vykdomų funkcijų apimties, darbuotojų poreikio ir kt., turėtų sistemiškai ir nuosekliai įvertinti regionų specifiką ir poreikius. Įmonė turi stengtis išsaugoti darbo vietas regionuose ir padėti mažinti socialinę atskirtį, todėl ekonominiai kriterijai ir tikslai neturėtų būti vienintelis faktorius priimant sprendimus. Labai svarbu, kad girininkija išliktų esminiu Įmonės teritoriniu struktūriniu vienetu, kuris vykdytų pagrindinius miškininkystės ir miško apsaugos darbus.

ATSKAITOMYBĖ

Įmonė turėtų bendradarbiauti su įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančia Aplinkos ministerija, periodiškai pristatyti Įmonės strategijos įgyvendinimą, metinį biudžetą ir rezultatus. Įmonės finansinė atskaitomybė turi būti sudaroma vadovaujantis tarptautiniais apskaitos standartais. Įmonė turėtų teikti Aplinkos ministerijai pasiūlymus dėl Įmonės veiklai aktualių teisės aktų projektų, visuomenei bei politinei bendruomenei informuoti būtiną informaciją.

Aplinkos ministerija tikisi, kad vadovaudamasi protingumo principu ir gerosios valdysenos praktika Įmonė ir (arba) valdyba pagal kompetenciją iš anksto informuos apie Įmonės sprendimus, reikšmingas rizikas ir (ar) neatitiktis, susijusias su valstybės lūkesčiais: galimus valdybos narių interesų konfliktus, gresiančius teisminius ginčus, galimą įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimą, galimą žalos riziką visuomenės interesams, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui, įmonės spaudos pranešimus, kuriems gali prireikti Aplinkos ministerijos komentarų, bet kokio masto korupciją ar politinę intervenciją, kitas rizikas, galinčias kelti grėsmę įmonės veiklos tęstinumui.

Įmonė, rengdama atitinkamų metų veiklos strategijos projektą, turi įvertinti praėjusių atitinkamų metų veiklos strategijoje numatytų tikslų, uždavinių ir vertinimo kriterijų pasiekimą, pateikti Aplinkos ministerijai nepasiektų reikšmių priežasčių ir rizikų vertinimą.

Aplinkos ministras Simonas Gentvilas